

Sygn. akt II Ka 286/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 grudnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Sieradzu II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSO Marek Podwójniak

Protokolant: sekr. sąd. Monika Stasiak

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Sieradzu Balbiny Stasiak,

po rozpoznaniu w dniu 17 grudnia 2014 r.,

sprawy **A. S. (1)**,

oskarżonego z art. 178a § 4 k.k.,

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego,

od wyroku Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli,

z dnia 16 lipca 2014 r. sygn. akt II K 134/14,

na podstawie art. 437 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 438 pkt 2 k.p.k.:

- uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Zduńskiej Woli do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt II Ka 286/14

UZASADNIENIE

W skierowanym do Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli akcie oskarżenia A. S. (1) zarzucono, że:

w dniu 17 lutego 2014 roku około godziny 01:20 w Z. na ulicy (...) będąc w stanie nietrzeźwości – 1,02 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu kierował samochodem osobowym marki R. (...) o nr rej. (...) w ruchu lądowym, przy czym tego dopuścił będąc wcześniej prawomocnie skazanym za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości,

to jest popełnienie przestępstwa z art. 178 a§ 4 kk.

Wyrokiem zaocznym wydanym w sprawie II K 134/14 Sąd Rejonowy w Zduńskiej Woli w dniu 16 lipca 2014 roku uznał A. S. (1) za winnego dokonania zarzucanego czynu i na podstawie art. 178 a§ 4 kk wymierzył mu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności. Na podstawie art. 42§ 2 kk orzekł wobec oskarżonego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych i rowerów w ruchu lądowym na okres 5 lat. Na podstawie art. 49§ 2 kk orzekł wobec niego 100 złotych na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej tytułem świadczenia pieniężnego. Natomiast w oparciu o art. 50 kk Sąd orzekł podanie wyroku do publicznej wiadomości „poprzez opublikowanie jego treści na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy w Z. przez okres jednego miesiąca”. Zasadzono od A. S. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 180 złotych tytułem opłaty oraz kwotę 960,35 zł tytułem poniesionych w sprawie wydatków.

Wyrok ten zaskarżony został przez obrońcę A. S. (1), który we wniesionej apelacji zarzucił mu mającą wpływ na jego treść obrazę przepisów postępowania – art. 7 kpk, art. 4 kpk, art. 366§ 1 kpk oraz art. 167 kpk, art. 6 kpk, art. 479

kpk i art. 482§ 1 i § 2 kpk poprzez pozbawienie oskarżonego prawa do obrony i posiadania obrońcy, uniemożliwiając oskarżonemu złożenie wyjaśnień bezpośrednio przed sądem jak również wniosków dowodowych zmierzających do wykazania, że zachodzą w stosunku do niego przesłanki do zastosowania wolnościowych środków reakcji karnej; całkowite pominięcie, że osoby, które wiozł oskarżony kierowanym przez siebie pojazdem wcześniej razem z nim spożywały alkohol i doskonale zdawały sobie sprawę z faktu, że A. S. znajduje się w stanie uniemożliwiającym mu prowadzenie samochodu a mimo to nie zapobiegały temu godząc się na ryzyko, jakie się z tym wiąże; dowolne uznanie, że na ulicy po której oskarżony prowadził pojazd zawsze – zatem i w czasie występuku – panował znaczny ruch pojazdów bez przeprowadzenia na tę okoliczność żadnych dowodów, co winien i mógł uczynić dla wszechstronnego wyjaśnienia okoliczności; nadto skarżący zarzucił pozostawienie bez rozpoznania wniosku o przywrócenie terminu do złożenia sprzeciwu (od wyroku zaocznego). Podnosząc te zarzuty obrońca oskarżonego domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu w Zduńskiej Woli do ponownego rozpoznania.

Autor apelacji dodał, że zawiadomienie o rozprawie wyznaczonej na dzień 16 lipca 2014 roku zostało zwrócone z adnotacją, że adresat (oskarżony A. S.) nie odebrał przesyłki w sytuacji, gdy z obiektywnych przyczyn uczynić tego nie mógł, bowiem przebywał w zakładzie karnym. Natomiast odpis wyroku zaocznego został również przesłany na adres domowy oskarżonego i przekazany jego niepełnoletniej córce, która tej przesyłki nie przekazała następnie dorosłemu domownikowi. W realiach niniejszej sprawy nie sposób uznać, że A. S. (1) bez usprawiedliwienia nie stawił się na rozprawę. Dlatego też oskarżony pozbawiony został prawa do obrony, w tym prawa do posiadania obrońcy, a przez to naruszone zostały jego podstawowe gwarancje procesowe. A. S. gdy tylko powziął wiedzę o kwestionowanym wyroku ustanowił obrońcę oraz osobiście jak i za jego pośrednictwem złożył wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu, ewentualnie o sporządzenie pisemnego uzasadnienia wyroku (na wypadku nieuwzględnienia sprzeciwu).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Złożona w niniejszej sprawie apelacja skutkować musi uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Wynika, to przede wszystkim ze stwierdzonych uchybień natury procesowej, jakie miały wpływ na treść rozstrzygnięcia, a które niewątpliwie ujmować należy w sferze ograniczenia praw oskarżonego do obrony.

Faktem jest, że Sąd Rejonowy w Zduńskiej Woli prowadząc w dniu 16 lipca 2014 roku rozprawę pod nieobecność oskarżonego dysponował kierowanym do A. S. (1) wezwaniem, które zwrócone zostało po jego awizowaniu (dwukrotnym) u adresata i wydał wyrok zaoczny. W świetle natomiast poczynionych ustaleń wynika, że oskarżony od dnia 23 maja bieżącego roku był pozbawiony wolności przebywając w zakładzie karnym.

Zgodnie z dyspozycją art. 479§ 1 kpk sąd może prowadzić rozprawę w trybie uproszczonym pod nieobecność oskarżonego jedynie wtedy, gdy nie stawił się on na rozprawę, mimo doręczenia mu wezwania oraz nie usprawiedliwił niestawiennictwa i nie wnosił o odroczenie rozprawy (art. 480 kpk). Podzielić przy tym należy zapatrywanie, wedle którego doręczenie przewidziane w trybie określonym w art. 139§ 1 kpk nie ma zastosowania do sytuacji, w której oskarżony został pozbawiony wolności i nie powiadomił o tym sądu, gdyż przebywanie w zakładzie karnym nie może być traktowane na równi ze zmianą miejsca zamieszkania, które jest następstwem swobodnie podjętej decyzji (za: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2011 roku – V KK 167/11- OSNKW 2011/9/85 i podobnie: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2011 roku – V KK 143/11 – OSNKW 2012/2/178).

Analiza akt przedmiotowej sprawy wskazuje, że osadzenie A. S. (1) w zakładzie karnym w celu odbycia przez niego kary pozbawienia wolności wymierzonej w innej sprawie nie było znane Sądowi Rejonowemu w Zduńskiej Woli przy podejmowaniu decyzji o prowadzeniu rozprawy pod jego nieobecność. Faktem jest, że oskarżony nie powiadomił tego sądu o pozbawieniu go wolności, nie złożył wniosku o doprowadzenie go na rozprawę i nie przejawiał w żaden sposób gotowości udziału w rozprawie. Nie wystąpił także z wnioskiem o odroczenie rozprawy. Jednakże pomimo tych obiektywnych okoliczności stwierdzić należy, że w przypadku oskarżonego A. S. doszło do naruszenia prawa procesowego, jakie miało wpływ na treść orzeczenia. Co prawda zgodnie z art. 139§ 1 kpk jeżeli strona, nie podając nowego adresu, zmienia miejsce zamieszkania lub nie przebywa pod wskazanym przez siebie adresem, pismo wysłane

pod tym adresem uważa się za doręczone – to jednak sytuacja ta nie zachodzi co do A. S. (1). Nie ulega wątpliwości, że wezwanie oskarżonego na rozprawę wysłane zostało 27 maja 2014 roku, a więc po dacie osadzenia oskarżonego w zakładzie karnym. W tej sytuacji skuteczne doręczenie wezwania oskarżonego na rozprawę mogło być dokonane tylko i wyłącznie w trybie przewidzianym w art. 134§ 2 kpk, a więc za pośrednictwem administracji zakładu karnego. Stosownie do art. 117§ 2 kpk tylko niestawiennictwo stron należycie zawiadomionych o terminie rozprawy nie tamuje postępowania. Dotyczy to tym bardziej oskarżonych pozbawionych wolności. Wszak rozpoznanie sprawy na rozprawie, o której oskarżony nie był powiadomiony w sposób rażąco ogranicza jego prawo do obrony.

Tak zaprezentowanego podejścia nie może sanować niepoinformowanie sądu przez oskarżanego o pozbawieniu go wolności. Podobnie na ocenę stwierdzonej sytuacji nie może mieć wpływu fakt, że okoliczności te (pozbawienie wolności A. S.) nie były sądowi znane w chwili orzekania. Skoro bowiem oskarżonego pozbawiono wolności – jak już podniesiono – przepis art. 139§ 1 kpk nie miał zastosowania, bo przecież oskarżony nie zmienił dobrowolnie swojego miejsca pobytu. A zatem rozpoznanie przez sąd I instancji w dniu 16 lipca 2014 roku sprawy na rozprawie pod nieobecność A. S. (1) nieopowiedziane prawidłowym zawiadomieniem go o terminie tej rozprawy było równoznaczne z naruszeniem przepisów prawa procesowego, które zostały wskazane, a w konsekwencji prawa oskarżonego do obrony z art. 6 kpk. Zapatrywania tego nie zmienia okoliczność, że do naruszenia prawa procesowego doszło w istocie w sposób niezawiniony przez orzekający w I instancji Sąd Rejonowy w Zduńskiej Woli.

Jeszcze raz podkreślić trzeba, że oskarżony nie przejawiał żadnej inicjatywy w kierunku powzięcia wiadomości odnośnie terminu rozprawy (wiedząc o toczącym się wobec niego postępowaniu karnym), co jednak nie zmienia faktu, że o tym terminie nie został prawidłowo zawiadomiony. W zaistniałej sytuacji faktycznej nie można czynić domniemań, że oskarżony zrezygnował ze swoich procesowych uprawnień.

Dlatego też skoro zaskarżony wyrok zapadał z naruszeniem przepisów postępowania mogącym mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, należało apelację obrońcy A. S. (1) uwzględnić, co prowadziło do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Skutecznie podniesiony zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego prowadzący do ograniczenia w sposób zasadniczy prawa oskarżonego do obrony czyni niezasadnym odniesienie się przez sąd odwoławczy do pozostałych zawartych w środku odwoławczym obrońcy A. S. zarzutów. Jedynie podnieść należy – przy ponownym rozpoznaniu sprawy – rozważenie zasadności ujmowania ferowanych wobec oskarżonego w dniach 30 listopada 2009 roku oraz 6 sierpnia 2011 roku wyroków sądów norweskich a to z uwagi na jednoznaczne brzemie przepisu art. 114a kk.